

ניסים מן הגליל ד"ר גילה וכמן

שיעור 1: רבי חנינא בעל הנס

בבלי, תענית כד ע"ב-כה ע"א (מתורגם בחלקו)

אמר רב יהודה אמר רב:

בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת: כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני דיו בקב חרובים מערב שבת לערב שבת.

היתה רגילה אשתו להסיק תנור כל ערב שבת ולהעלות עשן מחמת הבושה.

היתה לה שכנה רעה. אמרה: הרי יודעת אני שאין להם ולא כלום, מה כל זה? הלכה ודפקה בדלת.

התביישה ונכנסה לחדר פנימי. נעשה לה נס שראתה את התנור מלא לחם והקערה מלאה בצק. אמרה לה: פלונית, פלונית! הביאי מרדה, שלחמך נשרף! אמרה לה: אף אני לכך נכנסתי. תנא: אף היא להביא מרדה נכנסה, מפני שמלומדת בנסים.

בבלי, תענית כה ע"א

חד בי שמשי חזייה לברתיה דהוות עציבא,

אמר לה: בתי, למאי עציבת?

אמרה ליה: כלי של חומץ נתחלף לי בכלי של שמן, והדלקתי ממנו אור לשבת.

אמר לה: בתי, מה אכפת לך? מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק.

תנא: היה דולק והולך כל היום כולו, עד שהביאו ממנו אור להבדלה.

משנה, אבות ג, ט

רבי חנינא בן דוסא אומר: כל שיִרְאֵת חָטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחֻמְתּוֹ, חֻמְתּוֹ מִתְקַיֶּמֶת. וְכָל שֶׁחֻמְתּוֹ קוֹדֶמֶת לְיִרְאֵת חָטְאוֹ, אֵין חֻמְתּוֹ מִתְקַיֶּמֶת. הוּא הָיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁמְעַשְׂיוֹ מְרַבֵּין מִחֻמְתּוֹ, חֻמְתּוֹ מִתְקַיֶּמֶת. וְכָל שֶׁחֻמְתּוֹ מְרַבָּה מִמְעַשְׂיוֹ, אֵין חֻמְתּוֹ מִתְקַיֶּמֶת.

הוּא הָיָה אוֹמֵר: כָּל שְׁרוּת הַפְּרִיּוֹת נוֹחָה הַיְמָנָה, רוּחַ הַמְּקוֹם נוֹחָה הַיְמָנָה. וְכָל שְׁאֵין רוּחַ הַפְּרִיּוֹת נוֹחָה הַיְמָנָה, אֵין רוּחַ הַמְּקוֹם נוֹחָה הַיְמָנָה.

משנה, סוטה ט, טו

משַׁמֵּת רַבִּי מְאִיר, בְּטָלוּ מוֹשְׁלֵי מְשָׁלִים. מְשַׁמֵּת בֶּן עֲזַאי, בְּטָלוּ הַשְּׁקָדָנִים [...] מְשַׁמֵּת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, פָּסַק הָעֶשֶׂר מִן הַחֲכָמִים. מְשַׁמֵּת רַבִּי עֲקִיבָא, בְּטָל כְּבוֹד הַתּוֹרָה. מְשַׁמֵּת רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא, בְּטָלוּ אַנְשֵׁי מַעֲשֵׂה.

שיעור 2: נסי ריבוי מזון: השראה או חיקוי?

מלכים ב ה, 7-1

וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׂי בְנֵי הַנְּבִיאִים צָעָקָה אֶל אֱלֹהֵי שָׁמַר לֵאמֹר.
עֲבַדְךָ אִישִׁי מֵת וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי עֲבַדְךָ הָיָה יָרֵא אֶת ה' וְהַנְּשָׂה בָּא לְקַחַת אֶת שְׁנֵי יְלָדָי לּוֹ לְעַבְדֶּיךָ.
וַיֹּאמֶר אֲלֶיהָ אֱלֹהֵי שָׁמַר מָה אַעֲשֶׂה לָּךְ הַגִּידִי לִי מָה יֵשׁ לָךְ בְּבֵית.
וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בְּבֵית כִּי אִם אֶסוּף שָׁמֶן.
וַיֹּאמֶר לְכִי שְׂאֲלִי לָךְ כֵּלִים מִן הַחוּץ מֵאֵת כָּל שְׂכַנְיָךְ כֵּלִים רַקִּים אֶל תִּמְעִיטִי.
וּבָאת וְסָגַרְתָּ הַדֶּלֶת בְּעַדְךָ וּבְעַד בְּנֵיךָ וַיִּצְקֶתָ עַל כָּל הַכֵּלִים הָאֵלֶּה וְהַמֶּלֶא תְּסִיעֵי.
וַתִּלְךְ מֵאִתּוֹ וַתִּסְגֹר הַדֶּלֶת בְּעַדָּהּ וּבְעַד בְּנֵיהָ הֵם מִגִּשְׁמֵי אֱלֹהֵי וְהִיא מוֹצֶקֶת.
וַיְהִי כַּמֶּלֶאֶת הַכֵּלִים וַתֹּאמֶר אֶל בְּנֵהּ הַגִּישָׁה אֵלַי עוֹד כֵּלִי וַיֹּאמֶר אֲלֶיהָ אֵין עוֹד כֵּלִי וַיַּעֲמֵד הַשָּׁמֶן.
וַתִּבֹּא וַתִּגְדַּל לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מְכָרִי אֶת הַשָּׁמֶן וְשִׁלְמִי אֶת נַשְׂיָךְ וְאַתָּה וּבְנֵיךָ תַּחֲיִי בַּנּוֹתָר.

מלכים ב ה, 44-42

וַאִישׁ בָּא מִבְּעַל שְׁלֹשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוּרִים עֲשָׂרִים לֶחֶם שְׁעָרִים וְכַרְמֶל בְּצַקְלָנוּ
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ.
וַיֹּאמֶר מִשְׁרָתוֹ מָה אֵתָּן זֶה לִפְנֵי מַאֵה אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר ה' אֲכַל וְהוֹתָר.
וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּוְתָרוּ כַּדָּבָר ה'.

מלכים א יז, 16-8

וַיְהִי דְבַר ה' אֲלֵיוֹ לֵאמֹר. קוּם לָךְ צִרְפַּתָּה אֲשֶׁר לְצִידוֹן וַיִּשְׁכַּתָּ שָׁם הִנֵּה צְוִיתִי שָׁם אִשָּׁה אֶלְמָנָה
לְכַלְכְּלָהּ.
וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ צִרְפַּתָּה וַיָּבֵא אֶל פֶּתַח הָעִיר וְהִנֵּה שָׁם אִשָּׁה אֶלְמָנָה מְקַשֶּׁשֶׁת עֲצִים וַיִּקְרָא אֲלֶיהָ וַיֹּאמֶר
קְחִי נָא לִי מֵעֵט מִיָּם בְּכִלֵי וְאֶשְׁתָּה. וַתֵּלֶךְ לְקַחַת וַיִּקְרָא אֲלֶיהָ וַיֹּאמֶר לְקַחִי נָא לִי פֶתַח לֶחֶם בְּיָדְךָ.
וַתֹּאמֶר חַי ה' אֱלֹהֶיךָ אִם יֵשׁ לִי מְעוּג כִּי אִם מֶלֶא כַּף קִמַּח בְּכַד וּמֵעֵט שָׁמֶן בְּצַפְחַת וְהַנְּגִי מְקַשֶּׁשֶׁת
שָׁנִים עֲצִים וּבָאתִי וְעִשִּׂיתִיהוּ לִי וְלִבְנֵי וְאֶכְלָנָהוּ וּמִתְּנוּ. וַיֹּאמֶר אֲלֶיהָ אֵלֶּהוּ אֶל תִּירָאִי בְּאִי עֲשִׂי
כַּדְבָּרְךָ אִךְ עֲשִׂי לִי מִשֵּׁם עֲגָה קִטְנָה בְּרֵאשִׁנָּה וְהוֹצֵאתִי לִי וְלָךְ וְלִבְנֵיךָ תַעֲשִׂי בְּאַחֲרָנָה. כִּי כֹה אָמַר
ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּד הַקִּמַּח לֹא תִכְלָה וְצַפְחַת הַשָּׁמֶן לֹא תַחֲסֹר עַד יוֹם תֵּת ה' גֶּשֶׁם עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.
וַתֵּלֶךְ וַתַּעֲשֶׂה כַּדָּבָר אֲלֶיהָ וַתֹּאכַל הִיא וְהוּא וּבֵיתָהּ יָמִים. כִּד הַקִּמַּח לֹא כָלְתָה וְצַפְחַת הַשָּׁמֶן לֹא
חָסַר כַּדָּבָר ה' אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֱלֹהֵהוּ.

מרקוס ח, 10-1

וַיְהִי בְּיָמֵים הַהֵם בְּהַקְבֵץ עִם רַב וְאֵין לָהֶם מָה יֹאכְלוּ וַיִּקְרָא יֵשׁוּעַ אֶל תַּלְמִידָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם.
נִכְמְרוּ רַחֲמֵי עַל הָעָם כִּי זֶה שְׁלֹשֶׁת יָמִים עֲמָדוּ עִמִּי וְאֵין לָהֶם לֶחֶם לֶאֱכֹל. וְהִנֵּה בְּשַׁלְחִי אוֹתָם
רָעִבִים לְבָתֵיהֶם יִתְעַלְפוּ בְּדֶרֶךְ כִּי יֵשׁ בָּהֶם אֲשֶׁר בָּאוּ מִמֶּרְחֶק. וַיַּעֲנוּ תַלְמִידָיו וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיו מֵאֵין
יֹכֵל אִישׁ לְהַשְׁבִּיעַ אֶת אֵלֶּה לֶחֶם פֶּה בְּמַדְבָּר. וַיִּשְׂאֵל אוֹתָם וַיֹּאמֶר כְּמָה כְּפֹרוֹת לָחֶם יֵשׁ לָכֶם
וַיֹּאמְרוּ שֶׁבַע. וַיִּצְוֵם אֶת הָעָם לְשֹׁבֵת לְאַרְצֵן וַיִּקַּח אֶת שֶׁבַע כְּפֹרוֹת הַלֶּחֶם וַיְבָרֶךְ וַיִּפְרֹס וַיִּתֵּן לְתַלְמִידָיו
לְשׁוּם לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁיִמוּ לִפְנֵי הָעָם. וְלָהֶם מֵעֵט דְּגִים קִטְנִים וַיְבָרֶךְ וַיֹּאמֶר לְשׁוּם לִפְנֵיהֶם גַּם אֶת אֵלֶּה.
וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁבְּעוּ וַיִּשְׂאוּ מִן הַפִּתּוֹתִים הַנּוֹתָרִים שֶׁבְּעָה דוֹדִים. וְהָאֶכְלִים כְּאַרְבַּעַת אֶלְפִים וַיִּשְׁלַחֶם.

שיעור 3: נסי ריפוי: דע לפני מי אתה עומד

ירושלמי, ברכות ה, ה

[משנה] המתפלל וטעה סימן רע לו ואם שליח ציבור הוא סימן רע לשולחיו, ששלוחו של אדם כמותו.
 אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת.
 אמרו לו: מנין אתה יודע, אמר להן: אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף.
 [תלמוד] רב אחא בר יעקב אמר: ובלבד באבות.
 מעשה ברבן גמליאל שחלה בנו ושלח שני תלמידי חכמים אצל רבי חנינא בן דוסא בעירו.
 אמר לון: המתינו לי עד שאעלה לעלייה ועלה לעלייה וירד.
 אמר להן: בטוח אני שנינוח בנו של רבן גמליאל מחליו וסיימו. באותה שעה תבע מזון.

בבלי, ברכות לד ע"ב

תנו רבנן: מעשה שחלה בנו של רבן גמליאל, שגר שני תלמידי חכמים אצל רבי חנינא בן דוסא לבקש עליו רחמים.
 כיון שראה אותם עלה לעלייה ובקש עליו רחמים. בירידתו, אמר להם: לכו, שחלצתו חמה.
 אמרו לו: וכי נביא אתה? אמר להן: לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אלא כך מקובלני: אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל, ואם לאו, יודע אני שהוא מטורף. ישבו וכתבו וכווננו אותה שעה. וכשבאו אצל רבן גמליאל, אמר להן: העבודה! לא חסרתם ולא הותרתם, אלא כך היה מעשה, באותה שעה חלצתו חמה ושאל לנו מים לשתות.

בבלי, ברכות לד ע"ב

ושוב מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל רבי יוחנן בן זכאי, וחלה בנו של רבי יוחנן בן זכאי.
 אמר לו: חנינא בני, בקש עליו רחמים ויחיה. הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים ויחיה. אמר רבי יוחנן בן זכאי: אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו לא היו משגיחים עליו. אמרה לו אשתו: וכי חנינא גדול ממך? אמר לה: לאו, אלא הוא דומה כעבד לפני המלך, ואני דומה כשר לפני המלך.

מלכים ב ה, 14-1

וְנִעְמָן שָׂר צָבָא מֶלֶךְ אֲרָם הָיָה אִישׁ גָּדוֹל לְפָנָיו וְנִשְׂא פָנָיו כִּי בּוֹ נָתַן ה' תְּשׁוּעָה לְאֲרָם וְהָאִישׁ הָיָה גְבוּר חַיִל מְצָרַע. וְאֲרָם יָצָאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁכְּבוּ מֵאֲרָץ יִשְׂרָאֵל נֹעְרָה קִטְנָה וַתְּהִי לְפָנָיו אִשֶּׁת נִעְמָן. וַתֹּאמֶר אֶל גְּבִרְתָּהּ אַחֲלִי אֲדֹנָי לְפָנָיו הִנְבִּיא אֲשֶׁר בְּשִׁמְרוֹן אִזְּ אֲסַף אֹתוֹ מְצָרְעָתוֹ. וַיָּבֹא וַיִּגַּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כִּזְזָת וְכִזְזָת דְּבָרָה הַנֹּעְרָה אֲשֶׁר מֵאֲרָץ יִשְׂרָאֵל. וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ אֲרָם לָךְ בָּא וְאֲשַׁלְּחָה סֹפֵר אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךָ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר כִּפְרֵי כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים. וַיָּבֹא הַסֹּפֵר אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְעַתָּה כִּבּוֹא הַסֹּפֵר הַזֶּה אֵלֶיךָ הִנֵּה שְׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת נִעְמָן עַבְדִּי וְאִסְפָּתוֹ מְצָרְעָתוֹ. וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת הַסֹּפֵר וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהַמִּית וּלְהַחַיֹּת כִּי זֶה שְׁלַח אֵלַי לְאִסְפֵי אִישׁ מְצָרְעָתוֹ כִּי אֵךְ דָּעוּ נָא וְרָאוּ כִּי מִתְאַנֶּה הוּא לִי. וַיְהִי כִּשְׁמַע אֱלִישֶׁעַ אִישׁ הָאֱלֹהִים כִּי קָרַע מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לְמָה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יָבֹא נָא אֵלַי

וידע כי יש נביא בישראל. ויבא נעמן בסוסיו וברכבו ויעמד פתח הבית לאלישע. וישלח אליו אלישע מלאך לאמר הלך ורחצת שבע פעמים בירדן וישב בשרך לך וטהר. ויקצה נעמן וילך ויאמר הנה אמרתי אלי יצא וצא ועמד וקרא בשם ה' אלהיו והניף ידו אל המקום ואסף המצרע. הלא טוב אמנה ופרפר נהרות דמשק מכל מימי ישראל הלא ארחץ בהם וטהרתי ויפן וילך בחמה. ויגשו עבדיו וידברו אליו ויאמרו אבי דבר גדול הנביא דבר אליך הלא תעשה ואף כי אמר אליך רחץ וטהר. וירד ויטבל בירדן שבע פעמים כדבר איש האלהים וישב בשרו כבשר נער קטן ויטהר.

מרקוס א, 40-44

ויבא אליו איש מצרע ויתחנן אליו ויכרע על ברכיו ויאמר לו אם תרצה תוכל לטהרני. וירחם עליו ישוע וישלח ידו ויגע בו ויאמר רצה אנכי טהר. עודנו מדבר והצרעת סרה ממנו ויטהר. ויגער בו וימחר להוציאו החוצה. ויאמר אליו ראה אל תגיד לאיש דבר וליך הראה אל הכהן והקרב לטהרתך את אשר צוה משה לעדות להם.

לוקס יז, 11-19

ויהי בלכתו ירושלים והוא עבר בין שמרון והגליל. ויבא אל כפר אחד והנה לקראתו עשרה אנשים מצרעים ויעמדו מרחוק. וישאו את קולם ויקראו ישוע מורה חננו. וירא אותם ויאמר אליהם לכו והראו אל הכהנים ויהי בלכתם ויטהרו. ואחד מהם בראתו כי נרפא וישב וישבח את האלהים קול גדול. ויפל על פניו לרגליו ויודה לו והוא שמרוני. ויען ישוע ויאמר הלא העשרה טהרו ואיך התשעה. הכי לא נמצא מי שישוב לתת כבוד לאלהים זולתי הנכרי הזה. ויאמר אליו קום וליך אמונתך הושיעה לך.

שיעור 4: 'לדרוך על נחשים' - גירוש שדים ומזיקים

משנה, ברכות ה, א

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש.
חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוננו את לבם.
אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו. ואפילו נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק.

תוספתא, ברכות ג, כ

היה עומד ומתפלל בסרטיה ובפלטיה, הרי זה עובר פני חמור פני חמר פני קדר (עולה) ואין מפסיק. אמרו עליו על ר' חנינא בן דוסא שהיה מתפלל ונשכו ערוד ולא הפסיק. הלכו תלמידיו ומצאוהו מת על פי חורו. אמרו: אילו לאדם שנשכו ערוד, אילו לערוד שנשכו לבן דוסא.

ירושלמי, ברכות ה, א

אמרין עליו על ר' חנינא בן דוסא שהיה עומד ומתפלל, ובא חברבר והכישו, ולא הפסיק את תפילתו, והלכו ומצאו אותו חברבר מת מוטל על פי חורו. אמרו: אי לו לאדם שנשכו חברבר ואי לו לחברבר שנשך את ר' חנינא בן דוסא.
מה עיסקיה דהדין חברבריא? כד הוות נכית לבר נשא, אין בר נשא קדים למיא חברברא מיית, ואין חברברא קדים למיא בר נשא מיית. אמרו לו תלמידיו: רבי, לא הרגשת? אמר להן: יבא עלי ממה שהיה לבי מתכוין בתפילה אם הרגשתי. אמר ר' יצחק בר אלעזר: ברא לו הקב"ה מעיין תחת כפות רגליו, לקיים מה שנאמר: רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם (תהלים קמה, 19).

בבלי, ברכות לג ע"א

אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק [...] תנו רבנן: מעשה במקום אחד שהיה ערוד והיה מזיק את הבריות, באו והודיעו לו לר' חנינא בן דוסא.
אמר להם: הראו לי את חורו! הראוהו את חורו, נתן עקבו על פי החור, יצא ונשכו ומת אותו ערוד. נטלו על כתפו והביאו לבית המדרש. אמר להם: ראו בני, אין ערוד ממית אלא החטא ממית. באותה שעה אמרו: אוי לו לאדם שפגע בו ערוד ואוי לו לערוד שפגע בו רבי חנינא בן דוסא.

בבלי, פסחים קיב ע"ב

אל תצא יחידי בלילה, דתניא: לא יצא יחידי בלילה לא בלילי רביעיות ולא בלילי שבתות, מפני שאגרת בת מחלת, היא ושמונה עשרה רבוא של מלאכי חבלה יוצאין, וכל אחד ואחד יש לו רשות לחבל בפני עצמו.
מעיקרא הוו שכיחי כולי יומא, זמנא חדא פגעה ברבי חנינא בן דוסא. אמרה ליה: אי לאו דמכרזן עלך ברקיע הזהרו בחנינא ובתורתו - סכנתך. אמר לה: אי חשיבנא ברקיע - גוזר אני עליך שלא תעבורי ביישוב לעולם. אמרה ליה: במטותא מינך, שבק לי רווחא פורתא. שבק לה לילי שבתות וליילי רביעיות.

מרקוס א', 23-28

וְאִישׁ הָיָה שֵׁם בְּבֵית הַכְּנָסֶת שְׁלֵהֶם אֲשֶׁר רוּחַ טְמֵאָה בּוֹ וַיִּזְעַק לֵאמֹר. אָהָה מָה לָנוּ וְלָךְ יֵשׁוּעַ הַנִּצְרִי לְהַאֲבִידֵנוּ בָּאתָ יְדַעְתִּיךָ מִי אַתָּה קְדוֹשׁ הָאֱלֹהִים. וַיִּגְעַר בּוֹ יֵשׁוּעַ לֵאמֹר הָאֵלִים וְצֵא מִמֶּנּוּ. וַיִּסְחָבְהוּ רוּחַ הַטְּמֵאָה וַיִּזְעַק בְּקוֹל גָּדוֹל וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ. וַיִּבְהֲלוּ כָלֵם וַיִּשְׁאַלוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ לֵאמֹר מָה זֹאת מָה הִיא הַתּוֹרָה הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אָף לְרוּחֹת הַטְּמֵאָה מְצִוָּה הוּא בְּגִבּוֹרָה וְהִנֵּה שְׂמֵעוֹת לוֹ. וַיֵּצֵא שְׂמֵעוֹ מֵהָר בְּכָל סְבִיבוֹת אֶרֶץ הַגָּלִיל.

לוקס י', 17-20

וְאַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הִבְדִּיל הָאָדוֹן עוֹד שְׁבָעִים אַחֲרָיִם וַיִּשְׁלַחֵם לִפְנֵי שְׁנַיִם שָׁנַיִם אֶל כָּל עִיר וּמְקוֹם אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לָבוֹא שָׁמָּה... וַיֵּשׁוּבוּ הַשְּׁבָעִים בְּשִׂמְחָה וַיֹּאמְרוּ אֲדֹנָינוּ גַם הַשָּׂדִים נִכְנָעִים תַּחְתֵּינוּ בְּשִׂמְחָה. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רְאִיתִי אֶת־הַשָּׂטָן נָפֵל כַּבָּרְק מִן הַשָּׁמַיִם. הִנֵּה הִשְׁלַטְתִּי אֶתְכֶם לְדָרוֹךְ עַל־נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים וְעַל כָּל־גְּבוּרַת הָאוֹיֵב וְכָל־דְּבָר לֹא יִזְיֵק לָכֶם. אֵף בְּזֹאת אֵל תִּשְׁמְחוּ אֲשֶׁר נִכְנָעִים תַּחְתֵּיכֶם הַרוּחֹת כִּי אִם שְׂמַחוּ עַל אֲשֶׁר נִכְתְּבוּ שְׂמוֹתֵיכֶם בְּשָׁמַיִם.

שיעור 5: נסי החייאת מתים: מי מחזיק במפתחות?

מלכים א יז, 17-24

ויהי אחר הדברים האלה חלה בן האשה בעלת הבית ויהי חליו חזק מאד עד אשר לא נותרה בו נשמה.
 ותאמר אל אליהו מה לי ולך איש האלהים באת אלי להזכיר את עוני ולהמית את בני.
 ויאמר אליה תני לי את בנך ויקחהו מחיקה ויעלהו אל העליה אשר הוא יושב שם וישכבהו על מטתו.
 ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה.
 ויתמדד על הילד שלש פעמים ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי תשב נא נפש הילד הזה על קרבו.
 וישמע ה' בקול אליהו ותשב נפש הילד על קרבו ויחי.
 ויקח אליהו את הילד וירדהו מן העליה הביתה ויתנהו לאמו ויאמר אליהו ראי חי בנה.
 ותאמר האשה אל אליהו עתה זה ידעתי כי איש אלהים אתה ודבר ה' בפיהך אמת.

מלכים ב ה, 8-37

ויהי היום ויעבר אלישע אל שונם ושם אשה גדולה ותחזק בו לאכל לחם ויהי מדי עברו יסר שמה לאכל לחם. ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עבר עלינו תמיד. נעשה נא עלית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה והיה בבאו אלינו יסור שמה.
 ויהי היום ויבא שמה ויסר אל העליה וישכב שמה. ויאמר אל גחזי נערו קרא לשונמית הזאת ויקרא לה ותעמד לפניו. ויאמר לו אמר נא אליה הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת מה לעשות לך ה' יש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת. ויאמר ומה לעשות לה ויאמר גיחזי אבל בן אין לה ואישה זקן. ויאמר קרא לה ויקרא לה ותעמד בפתח.
 ויאמר למועד הזה כעת חיה את חבכת בן ותאמר אל אדני איש האלהים אל תכזב בשפחתך. ותהר האשה ותלד בן למועד הזה כעת חיה אשר דבר אליה אלישע.
 ויגדל הילד ויהי היום ויצא אל אביו אל הקצרים. ויאמר אל אביו ראשי ראשי ויאמר אל הנער שאהו אל אמו. וישאהו ויביאהו אל אמו וישב על ברכיה עד הצהרים וימת. ותעל ותשכבהו על מטת איש האלהים ותסגר בעדו ותצא. ותקרא אל אישה ותאמר שלחה נא לי אחד מן הנערים ואחת האתנות וארוצה עד איש האלהים ואשובה. ויאמר מדוע את הלכת אליו היום לא חדש ולא שבת ותאמר שלום. ותחבש האתון ותאמר אל נערה נהג ולך אל תעצר לי לרפב כי אם אמרתי לך. ותלך ותבוא אל איש האלהים אל הר הכרמל ויהי פראות איש האלהים אתה מנגד ויאמר אל גיחזי נערו הנה השונמית הלז. עתה רויץ נא לקראתה ואמר לה השלום לך השלום לאישך השלום לילד ותאמר שלום. ותבא אל איש האלהים אל ההר ותחזק ברגליו ויגש גיחזי להדפה ויאמר איש האלהים הרפה לה כי נפשה מרה לה וה' העלים ממני ולא הגיד לי. ותאמר השאלתי בן מאת אדני הלא אמרתי לא תשלה אתי. ויאמר לגיחזי חגר מתניך וקח משענתי בידך ולך כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו ושמת משענתי על פני הנער. ותאמר אם הנער חי ה' וחי נפשך אם אעזובך ויקם ולך אחריה. וגחזי עבר לפניהם וישם את המשענת על פני הנער ואין קול ואין קשב וישב לקראתו ויגד לו לאמר לא הקיץ הנער. ויבא אלישע הביתה והנה הנער מת משכב על מטתו. ויבא ויסגר הדלת בעד שניהם ויתפלל אל ה'. ויעל וישכב על הילד וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וכפיו על כפיו ויגהר עליו ויחם בשר הילד. וישב ולך בפית אחת הנה ואחת הנה ויעל ויגהר עליו ויזוור הנער עד שבע פעמים ויפקח הנער את עיניו. ויקרא אל גיחזי ויאמר קרא אל

השנמית הזאת ויקראָה ותבוא אליו ויאמר שאי בנה. ותבא ותפל על רגליו ותשתחו ארצה ותשא את בנה ותצא.

מלכים ב יג, 20-21

וימת אלישע ויקברוהו וגדודי מואב יבאו בארץ בא שנה. ויהי הם קברים איש והנה ראו את הגדוד וישלכו את האיש בקבר אלישע וילך ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי ויקם על רגליו.

מרקוס ה, 21-43 (בדילוג)

וישב ישוע לעבר באניה אל עבר הים ויקהל אליו המון רב והוא על שפת הים. והנה בא אחד מראשי הכנסת וישמו יאיר וירא אתו ויפל לרגליו. ויתחנן אליו מאד לאמר בתי הקטנה חלתה עד למות אָנא בוא נא ושים ידך עליה למען תושע ותחיה. וילך אתו וילכו אחריו המון רב וידחקוהו... עודנו מדבר והנה אנשים באים מבית ראש הכנסת ויאמרו בתך מתה למה תטריח עוד את המורה. וכשמע ישוע את הדבר אשר דברו ויאמר אל ראש הכנסת אל תירא רק האמינה. ולא נתן איש ללכת אתו וזולתי פטרוס ועקב ויוחנן אחי יעקב. ויבא בית ראש הכנסת וירא מהומת הבכים והמיללים בקול גדול. ויבא ויאמר אליהם מה תהמו ותבכו הנערה לא מתה אך ישנה היא. וישחקו לו והוא הוציא את כלם ויקח את אבי הנערה ואת אמה והאנשים אשר אתו ויבא אל החדר אשר שם שכבת הנערה. ויאחו ביד הנערה ויאמר אליה טליתא קומי פרושו ילדה אני אמר לך קומי נא. ומיד קמה הילדה ותתהלך והיא בת שתיים עשרה שנה וישמו שמה גדולה. ויזהר אותם מאד לאמר אל ינדע הדבר לאיש ויצו לתת לה לאכול.

ויקרא רבה ז, ד

אנטונינוס סליק לות רבנו אשכחיה דיתיב ותלמידיה קמיה. אמ' ליה: אילין אינון דאת מגליג עליהון, אמ' ליה: אין, זעירא דאית בהון מחיי מתין. בתר יומין נטה עברו שלאנטונינוס למות. שלח ואמ' שלח לי חד מן תלמידך דהוא מחיי לי הדין מיתה. שלח ליה חד מן תלמידיה. ואית דאמ' ר' שמעון בן חילפותא הוה. אזל אשכחיה רביע. אמ' ליה מה את רביע ומרך קאים על ריגליה. מיד נודעזע וקם ליה.

בבלי מגילה ז ע"ב

אמר רבא: מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. רבה ורבי זירא עברו סעודת פורים בהדי הדדי. איבסום. קם רבה שחטיה לרבי זירא. למחר בעי רחמי ואחייה. לשנה אמר ליה: ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי! אמר ליה: לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא.

בבלי תענית ב ע"א-ע"ב

אמר ר' יוחנן: שלשה מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח, ואלו הן: מפתח של גשמים, מפתח של חיה, ומפתח של תחיית המתים. מפתח של גשמים דכתיב (דברים כח) יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך

בעתו.
מפתח של חיה מנין דכתיב (בראשית ל) ויזכר אלהים את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה.
מפתח של תחיית המתים מנין דכתיב (יחזקאל לז) וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם.